
Migrationsöverdomstolen

MIG 2019:3

Målnummer:	UM2495-19	Avdelning:	1
Avgörandedatum:	2019-03-27		
Rubrik:	Begreppet vårdnadshavare i 18 kap. 1 a § andra stycket utlänningslagen inkluderar inte god man enligt lagen om god man för ensamkommande barn		
Lagrum:	<ul style="list-style-type: none">• 18 kap. 1 a § utlänningslagen (2005:716)• 2 § lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn• Artikel 2.1 I i direktiv 2011/95/EU om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (omarbetning)• Artikel 2 m, 2 n, 20.1, 20.3, 25.6 och 46.1 a i direktiv 2013/32/EU om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (omarbetning)		

Rättsfall:

REFERAT

Migrationsverket beslutade den 23 november 2018 att bevilja klaganden ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och alternativ skyddsstatusförklaring samt att avslå hans ansökan om flyktingstatusförklaring. Klaganden överklagade beslutet till förvaltningsrätten i Malmö, migrationsdomstolen, och yrkade att han skulle beviljas flyktingstatusförklaring samt att migrationsdomstolen skulle förordna ett offentligt biträde för honom. Migrationsdomstolen (2019-01-25, ordförande) avslog genom det överklagade beslutet yrkandet om förordnande av offentligt biträde.

Klaganden överklagade migrationsdomstolens beslut och yrkade att ett offentligt biträde skulle förordnas för honom. Han yrkade även flyktingstatusförklaring och resedokument.

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (2019-03-27, , referent och / föredragande), meddelade prövningstillstånd och yttrade:

Migrationsdomstolen har i det överklagade beslutet inte tagit ställning till frågan om klaganden ska beviljas flyktingstatusförklaring och resedokument. Migrationsöverdomstolen är därför förhindrad att pröva dessa yrkanden i detta mål. Yrkandena om flyktingstatusförklaring och resedokument ska därför avvisas.

1. Vad målet gäller

Frågan i målet är om klaganden har rätt till offentligt biträde. Avgörande för den frågan är om begreppet vårdnadshavare i 18 kap. 1 a § andra stycket utlänningslagen (2005:716) inkluderar den som förordnats som god man för klaganden enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn.

2. Tillämpliga bestämmelser m.m.**2.1. Nationella bestämmelser m.m.**

Enligt 18 kap. 1 a § första stycket utlänningslagen ska, i mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring och beslut att inte bevilja ny prövning, på utlänningsens begäran offentligt biträde

förordnas om utlännings befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att överklagandet inte kommer att bifallas. Av andra stycket samma bestämmelse framgår att ett offentligt biträde alltid ska förordnas i mål enligt första stycket för barn som befinner sig i Sverige och som saknar vårdnadshavare här i landet.

I 2 § första stycket lagen om god man för ensamkommande barn anges att om barnet vid ankomsten till Sverige är skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, ska överförmyndaren förordna en god man att i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter.

Vid införandet av bestämmelsen i 18 kap. 1 a § andra stycket utlänningslagen uttalade regeringen bl.a. följande. Den som utses till god man för ett ensamkommande barn behöver inte ha juridisk utbildning. För ett asylsökande ensamkommande barn förordnas dock i princip undantagslöst ett offentligt biträde (prop. 2004/05:136 s. 18 f.). I praktiken uppfyller därmed gällande svensk rätt kravet på kostnadsfritt rättsligt bistånd eller biträde till ensamkommande barn. Det kan ändå finnas skäl att författningsreglera ensamkommande barns rätt till offentligt biträde. I utlänningslagen bör därför föras in bestämmelser om att offentligt biträde alltid ska förordnas i mål och ärenden om avvisning och utvisning hos Migrationsverket för ensamkommande barn som har ansökt om uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov och om ny prövning beviljats enligt 12 kap. 19 § UtL. Detsamma bör också gälla i mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring och beslut att inte bevilja ny prövning för ensamkommande barn som befinner sig i Sverige. I fråga om ensamkommande barn får alltså offentligt biträde inte nekas på den grunden att det är uppenbart att överklagandet inte kommer att bifallas (prop. 2016/17:17 s. 67 och 96).

2.2. EU-rättsliga bestämmelser

Av artikel 2 m i det omarbetade asylprocedurdirektivet (direktiv 2013/32/EU om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd [omarbetning]) framgår att med ensamkommande barn avses ensamkommande barn enligt definitionen i artikel 2.1 i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet (direktiv 2011/95/EU om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet [omarbetning]). Av artikel 2.1 l i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet framgår att med ensamkommande barn avses en underårig som anländer till en medlemsstats territorium utan att vara i sällskap med en vuxen som enligt lag eller praxis i den berörda medlemsstaten ansvarar för honom eller henne, så länge vederbörande inte faktiskt tas om hand av en sådan person. Begreppet omfattar också en underårig som lämnas ensam utan medföljande vuxen efter det att han eller hon rest in på en medlemsstats territorium.

Enligt artikel 20.1 första meningen i det omarbetade asylprocedurdirektivet ska medlemsstaterna se till att kostnadsfritt rättsligt bistånd och biträde beviljas på begäran i sådana överklaganden som föreskrivs i kapitel V. Enligt artikel 46.1 a, som återfinns i kapitel V i samma direktiv, ska medlemsstaterna se till att sökande har rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot ett beslut som fattats om en ansökan om internationellt skydd. Av artikel 20.3 samma direktiv framgår att medlemsstaterna får föreskriva att kostnadsfritt rättsligt bistånd och/eller biträde inte ska beviljas om domstol, tribunal eller annan behörig myndighet anser att överklagandet saknar rimliga utsikter till framgång. Av artikel 25.6 d samma direktiv framgår att om en medlemsstat under asylförfarandet fastställer att en person är ett ensamkommande barn får den tillämpa det förfarande som avses i artikel 20.3 om den underåriges företrädare har juridisk utbildning i enlighet med nationell rätt. Av artikel 2 n samma direktiv framgår bl.a. att med företrädare avses en person eller organisation som av behöriga organ utsetts att bistå och företräda ett ensamkommande barn i förfarandena enligt detta direktiv, för att tillgodose barnets bästa och vid behov företräda barnet rättsligt.

3. Migrationsöverdomstolens bedömning

Migrationsöverdomstolen konstaterar att syftet med införandet av bestämmelsen i 18 kap. 1 a § andra stycket utlänningslagen var att tillförsäkra ett ensamkommande barn, som saknar vårdnadshavare här i landet och som inte företräds av en person med juridisk utbildning, ett offentligt biträde vid överklagande av bl.a. Migrationsverkets beslut om statusförklaring. I lagen om god man för ensamkommande barn finns det inget krav på juridisk utbildning hos den som förordnas till god man. Migrationsöverdomstolen anser mot den bakgrunden att begreppet vårdnadshavare i 18 kap. 1 a § andra stycket utlänningslagen inte kan anses inkludera god man som förordnats enligt lagen om god man för ensamkommande barn att i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter.

Av handlingarna i målet framgår att klaganden är ett barn som befinner sig i Sverige och saknar vårdnadshavare här i landet. Klaganden har begärt ett offentligt biträde. Några möjligheter till undantag från bestämmelsen i 18 kap. 1 a § andra stycket utlänningslagen finns inte. Det finns därmed inte grund för att avslå hans begäran om offentligt biträde.

Migrationsdomstolens beslut ska därför undanröjas och målet visas åter till migrationsdomstolen för ny handläggning av biträdesfrågan.

Migrationsöverdomstolens avgörande. Migrationsöverdomstolen avvisar yrkandena om flyktingstatusförklaring och resedokument. Migrationsöverdomstolen undanröjer migrationsdomstolens beslut och visar målet åter till migrationsdomstolen för ny handläggning av biträdesfrågan.

Sökord:

Litteratur: Prop. 2016/17:17 s. 67 och 96
